

ODLUKA VIJEĆA (ZVSP) 2024/656

od 19. veljače 2024.

o potpori Unije aktivnostima Međunarodne agencije za atomsku energiju u području nuklearne sigurnosti

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o Europskoj uniji, a posebno njegov članak 28. stavak 1. i članak 31. stavak 1.,

uzimajući u obzir prijedlog Visokog predstavnika Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku,

budući da:

- (1) Europsko vijeće donijelo je 12. prosinca 2003. Strategiju EU-a protiv širenja oružja za masovno uništenje („Strategija”).
- (2) Unija aktivno provodi Strategiju i mjere navedene u njezinu poglavlju III., osobito pružanjem financijske potpore za posebne projekte multilateralnih institucija kao što je Međunarodna agencija za atomsku energiju (IAEA).
- (3) U okviru provedbe Strategije Vijeće je donijelo četiri zajedničke akcije i četiri odluke o potpori aktivnostima IAEA-e, i to zajedničke akcije 2004/495/ZVSP ⁽¹⁾, 2005/574/ZVSP ⁽²⁾, 2006/418/ZVSP ⁽³⁾ i 2008/314/ZVSP ⁽⁴⁾ te Odluku 2010/585/ZVSP ⁽⁵⁾, Odluku 2013/517/ZVSP ⁽⁶⁾, Odluku (ZVSP) 2016/2383 ⁽⁷⁾ produljenu Odlukom (ZVSP) 2020/755 ⁽⁸⁾ i Odluku (ZVSP) 2020/1656 ⁽⁹⁾ produljenu Odlukom (ZVSP) 2022/1852 ⁽¹⁰⁾. Ta bi se potpora Unije trebala nastaviti.

⁽¹⁾ Zajednička akcija Vijeća 2004/495/ZVSP od 17. svibnja 2004. o potpori aktivnostima IAEA-e na temelju njezina Programa nuklearne sigurnosti te u okviru provedbe Strategije EU-a protiv širenja oružja za masovno uništenje (SL L 182, 19.5.2004., str. 46.).

⁽²⁾ Zajednička akcija Vijeća 2005/574/ZVSP od 18. srpnja 2005. o potpori aktivnostima IAEA-e u područjima nuklearne sigurnosti i provjeravanja te u okviru provedbe Strategije EU-a protiv širenja oružja za masovno uništenje (SL L 193, 23.7.2005., str. 44.).

⁽³⁾ Zajednička akcija Vijeća 2006/418/ZVSP od 12. lipnja 2006. o potpori aktivnostima IAEA-e u područjima nuklearne sigurnosti i provjeravanja te u okviru provedbe Strategije EU-a protiv širenja oružja za masovno uništenje (SL L 165, 17.6.2006., str. 20.).

⁽⁴⁾ Zajednička akcija Vijeća 2008/314/ZVSP od 14. travnja 2008. o potpori aktivnostima IAEA-e u područjima nuklearne sigurnosti i provjeravanja te u okviru provedbe Strategije EU-a protiv širenja oružja za masovno uništenje (SL L 107, 17.4.2008., str. 62.).

⁽⁵⁾ Odluka Vijeća 2010/585/ZVSP od 27. rujna 2010. o potpori aktivnostima IAEA-e u područjima nuklearne sigurnosti i provjeravanja te u okviru provedbe Strategije EU-a protiv širenja oružja za masovno uništenje (SL L 259, 1.10.2010., str. 10.).

⁽⁶⁾ Odluka Vijeća 2013/517/ZVSP od 21. listopada 2013. o potpori Unije aktivnostima Međunarodne agencije za atomsku energiju u područjima nuklearne sigurnosti i provjeravanja te u okviru provedbe Strategije EU-a protiv širenja oružja za masovno uništenje (SL L 281, 23.10.2013., str. 6.).

⁽⁷⁾ Odluka Vijeća (ZVSP) 2016/2383 od 21. prosinca 2016. o potpori Unije aktivnostima Međunarodne agencije za atomsku energiju u područjima nuklearne sigurnosti te u okviru provedbe Strategije EU-a protiv širenja oružja za masovno uništenje (SL L 352, 23.12.2016., str. 74.).

⁽⁸⁾ Odluka Vijeća (ZVSP) 2020/755 od 8. lipnja 2020. o izmjeni Odluke (ZVSP) 2016/2383 o potpori Unije aktivnostima Međunarodne agencije za atomsku energiju u područjima nuklearne sigurnosti te u okviru provedbe Strategije EU-a protiv širenja oružja za masovno uništenje (SL L 179 I, 9.6.2020., str. 2.).

⁽⁹⁾ Odluka Vijeća (ZVSP) 2020/1656 od 6. studenoga 2020. o potpori Unije aktivnostima Međunarodne agencije za atomsku energiju (IAEA) u područjima nuklearne sigurnosti te u okviru provedbe Strategije EU-a protiv širenja oružja za masovno uništenje (SL L 372 I, 9.11.2020., str. 4.).

⁽¹⁰⁾ Odluka Vijeća (ZVSP) 2022/1852 od 4. listopada 2022. o izmjeni Odluke (ZVSP) 2020/1656 o potpori Unije aktivnostima Međunarodne agencije za atomsku energiju (IAEA) u područjima nuklearne sigurnosti te u okviru provedbe Strategije EU-a protiv širenja oružja za masovno uništenje (SL L 257, 5.10.2022., str. 10.).

- (4) Strateški kompas za sigurnost i obranu 2022. usredotočen je na stalnu prijetnju koja se odnosi na širenje oružja za masovno uništenje i sredstava njegove isporuke, širenje nuklearnih arsenala, razvoj novih sustava naoružanja i nuklearne prijetnje kojima se neke zemlje služe te odražava cilj Unije da ojača konkretna djelovanja za potporu ciljevima razoružanja, neširenja oružja i nadzora naoružanja.
- (5) Tehničku provedbu ove Odluke trebalo bi povjeriti IAEA-i. Djelovanje koje podupire Unija financira se putem izvanproračunskih doprinosa IAEA-i,

DONIJELO JE OVU ODLUKU:

Članak 1.

1. Kako bi provela Strategiju EU-a protiv širenja oružja za masovno uništenje, Globalnu strategiju EU-a za vanjsku i sigurnosnu politiku Europske unije i Strateški kompas za sigurnost i obranu, Unija operativnim djelovanjem dodatno podupire aktivnosti IAEA-e.
2. Opći ciljevi djelovanja iz stavka 1. jesu sljedeći:
 - (a) promicanje poštovanja relevantnih pravno obvezujućih i neobvezujućih međunarodnih instrumenata za poboljšanje nuklearne sigurnosti na globalnoj razini;
 - (b) pomaganje državama u uspostavi, održavanju i očuvanju nacionalnih sustava nuklearne sigurnosti za nuklearne i druge radioaktivne materijale, među ostalim tijekom prijevoza, i povezane objekte koji se upotrebljavaju u miroljubive svrhe;
 - (c) podupiranje IAEA-e u obavljanju središnje uloge u olakšavanju i poboljšavanju međunarodne suradnje te povećanju vidljivosti i svijesti komuniciranjem o nuklearnoj sigurnosti.
3. Posebni ciljevi djelovanja iz stavka 1. jesu sljedeći:
 - (a) pružanje pomoći Ukrajini u području nuklearne sigurnosti;
 - (b) jačanje sudjelovanja žena u karijerama povezanim s nuklearnom sigurnošću, posebno u programu stipendija Marie Skłodowska-Curie;
 - (c) izgradnja kapaciteta za jačanje nuklearne sigurnosti u državama članicama IAEA-e.
4. Detaljan opis djelovanja iz stavka 1. naveden je u Prilogu.

Članak 2.

1. Visoki predstavnik (VP) odgovoran je za provedbu ove Odluke.
2. IAEA je nadležna za tehničku provedbu djelovanja iz članka 1.
3. IAEA obavlja zadaću iz stavka 2. pod odgovornošću VP-a. U tu svrhu VP sklapa potrebne dogovore s IAEA-om.

Članak 3.

1. Financijski referentni iznos za provedbu djelovanja iz članka 1. iznosi 7 200 000 EUR.
2. Rashodima koji se financiraju iz referentnog iznosa iz stavka 1. upravlja se u skladu s pravilima i postupcima koji se primjenjuju na opći proračun Unije.

3. Komisija nadzire pravilno upravljanje rashodima koji se financiraju iz referentnog iznosa iz stavka 1. U tu svrhu sklapa sporazum o doprinosu s IAEA-om. Sporazumom o doprinosu utvrđuje se da IAEA treba osigurati vidljivost doprinosa Unije, u skladu s njegovom veličinom.

4. Komisija nastoji sklopiti sporazum iz stavka 3. u najkraćem mogućem roku nakon stupanja na snagu ove Odluke. Komisija obavještuje Vijeće o svim teškoćama u tom procesu i o datumu sklapanja sporazuma.

Članak 4.

1. VP izvješćuje Vijeće o provedbi ove Odluke na temelju redovitih izvješća koja sastavlja IAEA. Ta su izvješća temelj evaluacije koju provodi Vijeće.

2. Komisija dostavlja informacije o financijskim aspektima provedbe djelovanja iz članka 1.

Članak 5.

1. Ova Odluka stupa na snagu na dan donošenja.

2. Ova Odluka prestaje važiti 36 mjeseci nakon sklapanja sporazuma iz članka 3. stavka 3. Međutim, ona prestaje važiti šest mjeseci nakon datuma njezina stupanja na snagu ako se u tom razdoblju sporazum ne sklopi.

Sastavljeno u Bruxellesu 19. veljače 2024.

Za Vijeće

Predsjednik

J. BORRELL FONTELLES

PRILOG

PROJEKTNI DOKUMENT

POTPORA EU-A MEĐUNARODNOJ AGENCIJI ZA ATOMSKU ENERGIJU (IAEA) U PODRUČJU NUKLEARNE SIGURNOSTI U OKVIRU PROVEDBE STRATEGIJE EU-A PROTIV ŠIRENJA ORUŽJA ZA MASOVNO UNIŠTENJE

CIKLUS IX. (2024. – 2027.)

1. UVOD

Međunarodna agencija za atomsku energiju (IAEA) i Europska komisija (dalje u tekstu „javni naručitelj”) surađuju na temelju Financijskog i administrativnog okvirnog sporazuma (FAFA) između Europske zajednice i Ujedinjenih naroda potpisanog 29. travnja 2003., kojemu je Organizacija pristupila 17. rujna 2004., kako je prilagođen 31. prosinca 2018. između Europske komisije i Organizacije.

EU redovito naglašava potrebu za daljnjim jačanjem nuklearne sigurnosti diljem svijeta kako bi se spriječio nuklearni terorizam i olakšao razvoj miroljubive upotrebe nuklearne tehnologije te prepoznaje središnju ulogu IAEA-e u jačanju okvira nuklearne sigurnosti na globalnoj razini, koordinaciji međunarodne suradnje u aktivnostima u području nuklearne sigurnosti i pružanju tehničke pomoći državama članicama.

Od 2004. EU je pružao financijsku potporu aktivnostima IAEA-e u području nuklearne sigurnosti putem osam uzastopnih ciklusa doprinosa. Agencija provodi projekte usmjerene na razvojne potrebe svojih država članica u područjima obuhvaćenima područjem primjene instrumenta za vanjsku politiku javnog naručitelja.

Predloženi elementi djelovanja temelje se na Planu nuklearne sigurnosti IAEA-e za razdoblje 2022. – 2025. koji je 14. rujna 2021. odobrilo Vijeće guvernera IAEA-e te 15. rujna 2021. primila na znanje Opća konferencija (GC(65)/24).

U rezolucijama Opće konferencije države članice utvrdile su da je svaka država odgovorna za vlastitu nuklearnu sigurnost i da su svjesne odgovornosti svake države članice, u skladu sa svojim nacionalnim i međunarodnim obvezama, da u svakom trenutku održavaju djelotvornu i sveobuhvatnu nuklearnu sigurnost svih nuklearnih i drugih radioaktivnih materijala.

Predloženo djelovanje definirano je i u skladu s Programom 3.5 programa i proračuna Agencije.

Aktivnosti u okviru ovog dokumenta o djelovanju koordinirat će se s drugim dobrovoljnim doprinosima Fondu za nuklearnu sigurnost Organizacije i sredstvima iz redovnog proračuna IAEA-e, koji će te aktivnosti dopuniti, te će se provoditi kao djelovanje više donatora.

2. OPĆI CILJ

U okviru provedbe Strategije EU-a za sprečavanje širenja oružja za masovno uništenje, opći je cilj ovog djelovanja EU-a podupiranje sljedećih aktivnosti koje provodi Međunarodna agencija za atomsku energiju (IAEA) u području nuklearne sigurnosti:

- promicanje poštovanja relevantnih pravno obvezujućih i neobvezujućih međunarodnih instrumenata za poboljšanje nuklearne sigurnosti na globalnoj razini;
- pomaganje državama u uspostavi i održavanju nacionalnih sustava nuklearne sigurnosti za nuklearne i druge radioaktivne materijale, uključujući tijekom prijevoza, i povezane objekte koji se upotrebljavaju u miroljubive svrhe;
- podupiranje IAEA-e u obavljanju središnje uloge olakšavanja i poboljšavanja međunarodne suradnje te povećanja vidljivosti i svijesti komuniciranjem o nuklearnoj sigurnosti.

3. POSEBNI CILJEVI

Kako bi se postigao taj opći cilj, djelovanje se temelji na sljedećim posebnim ciljevima:

POSEBNI CILJ 1.	Pružanje pomoći Ukrajini u području nuklearne sigurnosti
POSEBNI CILJ 2.	Rodno usmjereno obrazovanje/program stipendija Marie Skłodowska-Curie
POSEBNI CILJ 3.	Izgradnja kapaciteta za jačanje nuklearne sigurnosti

4. OPIS OSTVARENJA I AKTIVNOSTI ZA SVAKI POSEBNI CILJ

POSEBNI CILJ 1. – PRUŽANJE POMOĆI UKRAJINI U PODRUČJU NUKLEARNE SIGURNOSTI

Kontekst

Agencija je od veljače 2022. pružala potporu kako bi pomogla osigurati siguran i zaštićen rad nuklearnih postrojenja i aktivnosti koje uključuju radioaktivne izvore u Ukrajini. To uključuje provedbu nepristranih procjena situacije koje se odnose na nuklearnu sigurnost, zaštitu i zaštitne mjere; pružanje tehničkog stručnog znanja i savjeta; isporuku opreme povezane s nuklearnom sigurnošću i zaštitom; i razmjenu relevantnih informacija s međunarodnom zajednicom. Događaji koji su utjecali na električnu energiju izvan lokacije za sve nuklearne elektrane predstavljali su zabrinjavajući razvoj događaja. Ti su događaji istaknuli potrebu da Agencija dodatno pojača i produbi svoj tehnički rad u Ukrajini kako bi pomogla stabilizirati situaciju i spriječiti nuklearni incident ili nesreću. To je, među ostalim, postignuto uspostavom stalne prisutnosti osoblja Agencije na svim nuklearnim lokacijama u Ukrajini, kao i uspostavom pet konkretnih načela za zaštitu nuklearne elektrane Zaporizhja.

U rezoluciji GOV/2022/17 Vijeće guvernera IAEA-e zatražilo je od glavnog direktora i tajništva da „nastave pomno pratiti stanje [u Ukrajini], s posebnim naglaskom na sigurnosti i zaštiti ukrajinskih nuklearnih postrojenja i, prema potrebi, izvješćivati Odbor o tim elementima”; u rezoluciji GOV/2022/58 Vijeće guvernera zatražilo je od glavnog direktora da „nastavi pomno pratiti stanje i službeno izvješćivati Odbor o tim pitanjima dok god je to potrebno”; i u rezoluciji GOV/2022/71 Vijeće guvernera zatražilo je od glavnog direktora da „nastavi pomno pratiti stanje [u Ukrajini] i redovito formalno izvješćivati Odbor o tim pitanjima dok god je to potrebno.”

U rezoluciji GC(67)/RES/16 Opća konferencija izrazila je punu potporu „trajnoj i pojačanoj fizičkoj prisutnosti Misije potpore i pomoći IAEA-e u Zaporizhju (ISAMZ), s obzirom na postojeće rizike za nuklearnu sigurnost, zaštitu i provedbu zaštitnih mjera u ZNPP-u” i „nastavku pružanja tehničke potpore i pomoći Agencije Ukrajini, na zahtjev, kako bi pomogla osigurati sigurno i zaštićeno funkcioniranje nuklearnih postrojenja i aktivnosti koje uključuju radioaktivne izvore, među ostalim stalnu fizičku prisutnost tehničkih stručnjaka IAEA-e u nuklearnim elektranama Černobil, Rivne, Hmeljnickij i Južna Ukrajina.”

Stručnjaci IAEA-e za nuklearnu sigurnost i zaštitu raspoređeni su u svih pet ukrajinskih nuklearnih elektrana u siječnju 2023. Njihova prisutnost omogućuje Agenciji da međunarodnoj zajednici pruži pouzdane informacije o stanju sigurnosti i zaštite na svakoj lokaciji, dok naši stručnjaci pomažu tehničkom osoblju u rješavanju brojnih izazova u radu elektrana s kojima se suočavaju tijekom rata.

Od 1. studenoga 2022. EU je u Ukrajini financijski podupirao pomoć u području sigurnosti u okviru VIII. ciklusa djelovanja EU-a u području nuklearne sigurnosti i u okviru provedbe Strategije EU-a za sprečavanje širenja oružja za masovno uništenje (naslov 7.). Posebni cilj 1. nastavak je te aktivnosti.

Ostvarenje 1.: Stručne misije osoblja Agencije u Ukrajini raspoređene su i stanje u vezi s nuklearnom sigurnošću stalno se procjenjuje.

Očekivane aktivnosti za ostvarenje 1.:

— osposobljavanje u području sigurnosti za pripremu putovanja osoblja u Ukrajinu,

— misije IAEA-e u Ukrajini.

Ostvarenje 2.: Nuklearna sigurnost nuklearnog materijala i objekata, radioaktivnog materijala u uporabi, skladištenja i povezanih objekata te fizička zaštita poboljšavaju se osiguravanjem opreme, uključujući popravke, jačanje i nadogradnju postojećih sustava fizičke zaštite.

Očekivane aktivnosti za ostvarenje 2.:

- procijeniti i dodatno definirati potrebe za opremom koje su izrazili ukrajinski partneri kako bi se omogućila odgovarajuća nabava,
- nabava opreme,
- moguća osposobljavanja.

Ostvarenje 3.: Kada je to moguće, ovisno o stanju na terenu, IAEA ukrajinskom nadležnom tijelu pruža pomoć kako bi ono ponovno uspostavilo regulatornu kontrolu nad radioaktivnim izvorima izvan regulatorne kontrole.

Očekivane aktivnosti za ostvarenje 3.:

- misije,
- mogući konzultantski ugovori.

POSEBNI CILJ 2. – JAČANJE SUDJELOVANJA ŽENA U KARIJERAMA U PODRUČJU NUKLEARNE SIGURNOSTI PUTEM RODNO USMJERENOG OBRAZOVANJA (PROGRAM STIPENDIJA MARIE SKŁODOWSKA-CURIE)

Kontekst

Cilj je programa stipendija Marie Skłodowska-Curie pomoći u povećanju broja žena u nuklearnom području podupiranjem uključive radne snage koju čine muškarci i žene koji doprinose globalnim znanstvenim i tehnološkim inovacijama i potiču ih.

Cilj je programa nadahnuti mlade žene i potaknuti ih da nastave karijeru u nuklearnom području tako što će visoko motiviranim studenticama osigurati stipendije za diplomatske programe u području nuklearnih studija na akreditiranim sveučilištima te priliku za pripravništvo uz pomoć IAEA-e u trajanju do 12 mjeseci.

Posebni cilj 2. predložen je kao nastavak naslova 6. u prethodnom djelovanju EU-a.

Cilj je poticati mlade žene da odaberu karijeru u području nuklearne znanosti i tehnologije odnosno studija neširenja nuklearnog oružja uz osiguravanje studentskih stipendija za visokomotivirane i nadarene studentice diplomskih studija i pružanje mogućnosti obavljanja pripravništva u IAEA-i. Programom će se dugoročno doprinijeti novom naraštaju predvodnica u znanosti, tehnologiji, inženjerstvu i matematici koje će poticati znanstveni i tehnološki razvoj u svojim zemljama.

Ostvarenje 1.: Programom će se financirati studentske stipendije u trajanju do dvije godine.

Očekivane aktivnosti za ostvarenje 1.:

- odabir studenata,
- dodjela stipendija.

Ostvarenje 2.: Studentima će se ponuditi prilika za pripravništvo uz pomoć IAEA-e u trajanju do 12 mjeseci.

Očekivane aktivnosti za ostvarenje 2.:

- utvrđivanje mogućnosti za pripravništvo,
- osiguravanje pripravništava.

POSEBNI CILJ 3. – IZGRADNJA KAPACITETA ZA JAČANJE NUKLEARNE SIGURNOSTI

Agencija i dalje prima velik broj zahtjeva za potporu u obrazovanju i osposobljavanju u svim tehničkim područjima nuklearne sigurnosti. Kako bi odgovorila na te zahtjeve i pomogla državama u uspostavi i održavanju nacionalnih sustava nuklearne sigurnosti u širem smislu, IAEA pruža pomoć u izgradnji kapaciteta, uključujući putem Centra za osposobljavanje i demonstracijske aktivnosti u području nuklearne sigurnosti (NSTDC). Ta se pomoć temelji na osnovnoj procjeni potreba i prioriteta država u području nuklearne sigurnosti.

SASTAVNICA A – UTVRĐIVANJE OSNOVNIH VRIJEDNOSTI ZA IZGRADNJU KAPACITETA: POTPORA DRŽAVAMA U PROCJENI POTREBA I PRIORITETA U PODRUČJU NUKLEARNE SIGURNOSTI

Kontekst

IAEA pomaže državama u uspostavi, održavanju i zadržavanju nacionalnih sustava nuklearne sigurnosti za nuklearne i druge radioaktivne materijale, uključujući tijekom prijevoza, i povezane objekte koji se upotrebljavaju u miroljubive svrhe.

Kako bi omogućila tu pomoć, IAEA je razvila Integrirani plan održivosti nuklearne sigurnosti (INSSP) kojim se državama na zahtjev pruža sustavan i sveobuhvatan okvir za preispitivanje njihovih sustava nuklearne sigurnosti i utvrđivanje područja u kojima ih je potrebno ojačati. U planovima se ističe i svaka pomoć potrebna za potporu razvoju djelotvornog i održivog sustava nuklearne sigurnosti.

Zajedno s IAEA-om država konsolidira svoje prioritetne potrebe za nuklearnom sigurnošću u INSSP. Svaki INSSP prilagođen je posebnim potrebama države na temelju smjernica iz publikacija u okviru Zbirke o nuklearnoj sigurnosti.

Posebni cilj 3. jest jačanje potpore državama u procjeni potreba i prioriteta u području nuklearne sigurnosti. To će se postići osiguravanjem sveobuhvatnog okvira kako bi se sustavno utvrdile potrebe država u području nuklearne sigurnosti i odredili prioriteti među njima te pružila podrška planiranju i određivanju prioriteta prilikom pružanja pomoći Agencije u području nuklearne sigurnosti državama, i kako bi se olakšala međunarodna suradnja i koordinacija u ispunjavanju potreba država članica u pogledu nuklearne sigurnosti.

Ostvarenje 1.: Razvoj i provedba integriranog plana održivosti nuklearne sigurnosti (INSSP) na državnoj razini kako bi se utvrdile potrebe za nuklearnom sigurnošću i odredili prioriteti među njima.

Očekivane aktivnosti za ostvarenje 1.:

— provedba misija za reviziju INSSP-ova i provedba misija za dovršavanje INSSP-ova.

Ostvarenje 2.: Daljnje jačanje zajedničkog razumijevanja važnosti nuklearne sigurnosti i ključnih sastavnica sustava nuklearne sigurnosti.

Očekivane aktivnosti za ostvarenje 2.:

— regionalne koordinacijske radionice.

SASTAVNICA B – IZGRADNJA KAPACITETA U PODRUČJU RAČUNALNE SIGURNOSTI

Kontekst

Države članice i dalje prepoznaju prijetnju kibernetičkih napada i njihov mogući učinak na nuklearnu sigurnost, kao i potrebu za poduzimanjem djelotvornih sigurnosnih mjera protiv takvih napada. Povećala se potražnja država članica za pomoći u području informacijske i računalne sigurnosti, uključujući zahtjeve za potporu u razvoju propisa o računalnoj sigurnosti, te se očekuje da će i dalje rasti.

Agencija nastavlja pomagati državama članicama u podizanju svijesti o prijetnji od kibernetičkih napada i njihovu mogućem učinku na nuklearnu sigurnost pružanjem potpore državama u poduzimanju djelotvornih sigurnosnih mjera protiv takvih napada i poboljšanju njihovih relevantnih sposobnosti u području nuklearne sigurnosti.

Jačanje sposobnosti u području računalne i informacijske sigurnosti u državama podizanjem svijesti o prijetnji kibernetičkih napada i njihovom mogućem učinku na nuklearnu sigurnost te podupiranjem država u poduzimanju djelotvornih sigurnosnih mjera protiv takvih napada.

Time se doprinosi povećanju sposobnosti u području informacijske i računalne sigurnosti na razini države i postrojenja u svrhu potpore sprečavanju i otkrivanju incidenata u području računalne sigurnosti koji bi izravno ili neizravno mogli ugroziti nuklearnu sigurnost i zaštitu te potpore odgovoru na takve incidente.

Ostvarenje 1.: Stručnjaci za nuklearnu sigurnost osposobljavaju se u području informacijske i računalne sigurnosti, uključujući osnovne koncepte računalne sigurnosti kao što su prijetnje, rizici i sigurnosne kontrole.

Očekivane aktivnosti za ostvarenje 1.:

— međunarodni, regionalni i nacionalni tečajevi za osposobljavanje.

SASTAVNICA C – JAČANJE STRUKTURE DRŽAVA ZA OTKRIVANJE U PODRUČJU NUKLEARNE SIGURNOSTI IZGRADNJOJ KAPACITETA

Kontekst

Međunarodna zajednica prepoznala je ozbiljnu prijetnju koju predstavljaju nuklearni i drugi radioaktivni materijali koji nisu pod regulatornom kontrolom; stoga su potrebni stalni naponi za jačanje nacionalnih sposobnosti za uspostavu i održavanje djelotvornih nacionalnih struktura za otkrivanje u području nuklearne sigurnosti. Agencija izrađuje sveobuhvatne smjernice za nuklearnu sigurnost kako bi doprinijela globalnim naporima za postizanje djelotvornih ciljeva nuklearne sigurnosti i razvila projektni pristup s državama članicama radi promicanja primjene IAEA-inih smjernica o nuklearnoj sigurnosti putem istorazinskih ocjena, savjetodavnih usluga, aktivnosti izgradnje kapaciteta i pomoći pri raspoređivanju opreme za otkrivanje. Projektom se utvrđuje jasna struktura za pomoć i potporu državama u razvoju integriranog skupa sustava i mjera u području nuklearne sigurnosti, na temelju odgovarajućeg pravnog i regulatornog okvira, koji čine nacionalnu strategiju, i povezanih sposobnosti za otkrivanje nuklearnih i drugih radioaktivnih materijala koji nisu pod regulatornom kontrolom.

Agencija se suočila i s povećanom potražnjom za tečajevima osposobljavanja u području otkrivanja nuklearnih i drugih radioaktivnih materijala koji nisu pod regulatornom kontrolom za instruktore službenika na terenu.

Sastavnicom C poduprijet će se jačanje i održavanje djelotvornih nacionalnih struktura za otkrivanje u području nuklearne sigurnosti u državama izgradnjom kapaciteta za povećanje i poboljšanje sposobnosti otkrivanja, lociranja i zabrane nuklearnih i drugih radioaktivnih materijala koji nisu pod regulatornom kontrolom.

Ostvarenje 1.: Sposobnosti država za otkrivanje kaznenih djela ili namjernih neovlaštenih radnji koje se odnose na nuklearni i drugi radioaktivni materijal povećavaju se osposobljavanjem, stručnim misijama, istorazinskim ocjenama i terenskim ili simulacijskim vježbama.

Očekivane aktivnosti za ostvarenje 1.:

- međunarodna i regionalna osposobljavanja za izgradnju kapaciteta u različitim područjima strukture otkrivanja,
- terenske ili simulacijske vježbe.

SASTAVNICA D – JAČANJE SIGURNOSTI PRIJEVOZA DRŽAVA IZGRADNJOJ KAPACITETA

Kontekst

Nuklearni i drugi radioaktivni materijali potencijalno su osjetljivi na sigurnosne prijetnje tijekom prijevoza. IAEA pomaže državama u provedbi i održavanju nacionalnog sustava nuklearne sigurnosti za prijevoz takvog materijala.

Jedan od ključnih elemenata te pomoći pruža se izgradnjom kapaciteta. Osposobljavanje se provodi na međunarodnoj i regionalnoj razini kako bi se nacionalnim partnerima uključenima u sigurnost prijevoza omogućilo razumijevanje potrebe za sigurnosnim mjerama tijekom prijevoza radioaktivnih materijala te pružilo znanje za razvoj i provedbu nacionalnih zahtjeva u pogledu sigurnosti prijevoza. U okviru tih osposobljavanja IAEA pruža sveobuhvatan uvid u kategorizaciju radioaktivnih materijala, sigurnosne funkcije, upravljanje sigurnošću i sučelje za sigurnost i zaštitu. Sudionicima se pružaju i mogućnosti sudjelovanja u raspravama i vježbama na temelju scenarija.

Misije Agencije provode se kako bi se preispitao nacrt nacionalnih propisa o prijevozu nuklearnog i drugog radioaktivnog materijala kao potpora dovršavanju nacionalnih propisa te zemlje o prijevozu.

Ostvarenje 1.: Odgovarajući partneri u državama članicama osposobljavaju se u pogledu sigurnosti prijevoza nuklearnog i drugog radioaktivnog materijala.

Očekivane aktivnosti za ostvarenje 1.:

— međunarodni i regionalni tečajevi osposobljavanja.

Ostvarenje 2.: Revidiraju se nacrti nacionalnih propisa o prijevozu nuklearnog i drugog radioaktivnog materijala.

Očekivane aktivnosti za ostvarenje 2.:

— misije Agencije.

SASTAVNICA E – NUKLEARNA FORENZIKA

Kontekst

Pregled nuklearnih i drugih radioaktivnih materijala primjenom analitičkih tehnika za utvrđivanje podrijetla i povijesti tih materijala upotrebljava se u kontekstu istraga tijela kaznenog progona ili procjena ranjivosti u području nuklearne sigurnosti.

Rezultatima pregleda podupire se odgovor na neovlaštenu uporabu tih materijala i pomaže državama u donošenju informiranih odluka kako bi poboljšale svoje prakse u području nuklearne sigurnosti. IAEA osobito pomaže državama u jačanju njihovih sposobnosti u području nuklearne forenzike osiguravanjem osposobljavanja i radionica na međunarodnoj i regionalnoj razini.

Osposobljavanja su ključan čimbenik za povećanje znanja o nuklearnoj forenzici kako bi se spriječio događaje povezane s nuklearnom sigurnošću i reagiralo na njih, upoznalo osobe koje reagiraju s prikupljanjem dokaza kojima se podupire ispitivanje nuklearne forenzike kako bi se obuhvatila uspostava lanca nadzora, kao i usmjerilo stručnjake na aktualne metodologije nuklearne forenzike.

Ostvarenje 1.: Relevantni partneri u državama članicama osposobljavaju se u području nuklearne forenzike kako bi se spriječili događaji povezani s nuklearnom sigurnošću i kako bi se na njih odgovorilo.

Očekivane aktivnosti za ostvarenje 1.:

— međunarodni i regionalni tečajevi osposobljavanja,

— međunarodna integrirana radionica o upravljanju radiološkim prizorištem i nuklearnoj forenzici.

SASTAVNICA F – POTPORA KAPACITETIMA DRŽAVA ČLANICA ZA OBRAZOVANJE I OSPOSABLJAVANJE U PODRUČJU NUKLEARNE SIGURNOSTI

Kontekst

Aktivnostima obrazovanja i osposobljavanja koje se temelje na sustavnom pristupu podupiru se države u prenošenju rukovoditeljima i osoblju znanja, vještina i stavova potrebnih za obavljanje njihovih dužnosti i obavljanje poslova i zadaća u različitim područjima nuklearne sigurnosti.

Agencija je 2023. pri laboratoriju u Seibersdorfu osnovala Centar za osposobljavanje i demonstracijske aktivnosti u području nuklearne sigurnosti (NSTDC), koji će dopuniti mogućnosti osposobljavanja koje se nude u državama članicama i centrima za potporu nuklearnoj sigurnosti te poboljšati izgradnju kapaciteta za nuklearnu sigurnost upotrebom napredne tehnologije i stručnog znanja.

Potpora Agencije nacionalnim sposobnostima za izgradnju kapaciteta u području nuklearne sigurnosti i dalje se pruža u bliskoj suradnji s državama, među ostalim aktivnostima Međunarodne mreže za obrazovanje u području nuklearne sigurnosti (INSEN), nacionalnih centara za potporu u području nuklearne sigurnosti (NSSC), Međunarodne mreže centara za osposobljavanje i potporu u području nuklearne sigurnosti (Mreža NSSC) i centara za suradnju.

NSSC-ovi doprinose zadržavanju nacionalnog sustava nuklearne sigurnosti podupiranjem nadležnih tijela, ovlaštenih osoba i drugih organizacija s odgovornostima u području nuklearne sigurnosti. Glavne su funkcije NSSC-a sljedeće:

— razvoj ljudskih potencijala, posebno osiguravanjem nacionalnog programa osposobljavanja u području nuklearne sigurnosti;

- pružanje usluga tehničke podrške za upravljanje životnim ciklusom opreme za nuklearnu sigurnost; i
- pružanje usluga znanstvene potpore radi osiguravanja stručnog znanja, analize te istraživanja i razvoja u području nuklearne sigurnosti.

Moduli za internetsko učenje IAEA-e u području nuklearne sigurnosti, na temelju Zbirke IAEA-e o nuklearnoj sigurnosti i drugih dokumenata sa smjernicama, upotrebljavaju se kao dopuna osposobljavanju uz fizičku prisutnost i podupiru naponi za osiguravanje kompetencija, vještina i snažne kulture nuklearne sigurnosti. Moduli e-učenja namijenjeni su širokom rasponu stručnjaka s odgovornostima u području nuklearne sigurnosti i drugim zainteresiranim osobama.

Sastavnica F doprinijet će razvoju i održavanju modula e-učenja o nuklearnoj sigurnosti te podupiranju država u njihovim nastojanjima da razviju učinkovito i održivo osposobljavanje u području nuklearne sigurnosti i državama koje žele uspostaviti NSSC i upravljati njime.

Ostvarenje 1.: Razvoj i održavanje materijala za e-učenje za osposobljavanje u području nuklearne sigurnosti

Očekivane aktivnosti za ostvarenje 1.:

- izrada tečajeva e-učenja, uključujući prijevode,
- preispitivanje i održavanje tečajeva e-učenja.

Ostvarenje 2.: Poboljšavaju se kapaciteti za razvoj i provedbu osposobljavanja u području nuklearne sigurnosti i upravljanje ljudskim potencijalima. Razmjenjuju se iskustva i dobre prakse u osposobljavanju u području nuklearne sigurnosti.

Očekivane aktivnosti za ostvarenje 2.:

- međunarodne i regionalne radionice, uključujući prijevode.
